СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 239. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, вівторок, 14-го жовтня 1947. No. 239. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, October 14, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РОБІТНИЧІ КОНВЕНЦІЇ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ СВОЮ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ НА НАСТУПНИЙ РІК

Бостон, 12 жовтня. — Девята конвенція Конгресу Індустріяльних Організацій, яка починається в понеділок, дістане готову програму до переведення від свого предсідника Филипа Морея. Головною точкою програми буде зформування кампанії за переведення конгресових виборів в наступному році в тому напрямку, щоб дістати в конгресі належну більшість до знесення закону Тефта-Гартлія, який в насвітленні юнійних кол вважається за протиробітничий. При допомозі Комітету Політичної Акції (ПАК), покликаного до життя під час минулих виборів, КІО надіється спонукати 60,000,000 виборців голосувати так, як буде дораджувати КІО. Досішні настрої вказують, що конвенція перейде спокійно, хоч може прийти до сильніших терть при виборі предсідника КІО. На це становище кандидує Волтер Рутерс, предсідник автомобілевої юнії. Президія КІО запросила на конвенцію з промовою секретаря стейту Джорджа Маршала. З огляду, що серед членства КІО є доволі багато комуністів, треба надіятися опозиції з їх боку проти переведення Пляну Маршала в Европі. На обговорення цього пляну найдеться місце на конвенції з нагоди промови Маршала.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ НЕ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ЖАДНУ ПОЛІТИЧНУ ПАРТІЮ.

Сан Франсиско, 12 жовтня. — Хоч на конвенції Американської Федерації Праці яка триває вже цілий тиждень, виявилися бажання, щоб активно вмішатися в політику. А.Ф.П. не хоче заявлятися за підтримку якоїнебудь політичної партії при виборах наступного року. Коли зайде потреба, тоді Краєвий Комітет А.Ф.П. зробить це у свій час. Одначе А.Ф.П. приготовить від себе кампанію за знесення Акту Тефта-Гартлія. Тому, що членство в А.Ф.П. виносить 7,-600,000 людей, треба надіятися, що воно буде мати вплив на 25—30 мільйонів виборців. Для переведення відповідної агітації буде покликана до життя світна й політична робітнича ліга.

ВИРІБНИКИ ҐОРІВКИ ГОТОВІ ПІДТРИМАТИ ЩАДЖЕННЯ ЗБІЖЖЯ.

Вашинґтон, 12 жовтня. — З кол промисловців продукції алькоголю наспіли вісті, що загал підприємців готовий підтримати плян Громадянського Харчового Комітету, щоб стримати на 60 днів продукцію алькоголю в цілі збереження збіжжя на рятунок голодних в Европі.

Юнії заповідають процес проти замкнення алькогольного промислу.

Сан Франсиско. — Урядовці міжнародної юнії в дестилярнях, зібрані на конвенції Американської Федерації Праці загрозили судовим процесом проти дистиляторів алькоголю на випадок, коли б вони замкнули підприємства на 60 днів. Процес можна розпочати на підставі закону Тефта-Гартлія, бо стримання продукції алькоголю позбавить праці 100,000 робітників.

Релігійні групи за стримання виробу горівки.

Вашинґтон. — Урядовці Громадянського Харчового Комітету дістали запевнення від різнородних релігійних груп, а це католицьких, протестантських та жидівських, що вони підтримають кампанію за збереження збіжжя для потреб Европи через стримання продукції алькоголю на 60 днів. Відповідні резолюції в тому напрямку вже надходять з різних околиць.

СЕНАТОР ПЕПЕР З НАГОДИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „СЛОВЯНСЬКОГО КОНГРЕСУ".

Ню Йорк, 12 жовтня. — Сенатор Пепер взяв участь в обіді, уладженім в готелі Пенсилванія в його честь з нагоди „Американського Словянського Конгресу", що його скликали большевики. Серед запрошених гостей явилися: югославський амбасадор Сава Косановіч, і чеський делегат до Обеднаних Держав д-р Ян Папанек. Спонзорами обіду були такі люди, як Луїс Адаміч та Віто Маркантоніо. Сенатор Пепер у своїй промові заявив, що великі видатки Америки на зброєння однако не вистарчальні для модерної війни, тому він радить, щоб Злучені Держави дарували $50,000,000,000 Европі, щоб недопустити до нової світової війни. Ці гроші можна б виплатити через Обеднані Держави. Коли б Америка дарувала річно европейським країнам по десять більйонів, тоді вони обтяли б до половини свої військові видатки, а це призвело б до миру, твердив Пепер. Щоб це осягнути, треба відродити дух Рузвелта. Тоді можна можна буде перевести однорічну мораторію взаємного прозивання себе в О.Д., заповідав Пепер, в якого честь оцей обід улаштовано.

Вісті зпоза залізної заслони в америк. пресі

Ню Йорк, 12. жовтня. — Ґералд-Трибюн поміщує вже девяту статтю з вичерпуючими вістями про положення й настрій населення в країнах поза „Залізною Заслоною", на підставі вістей, призбираних у советських сателітів, а це: в Фінляндії, Польщі, Чехословаччині, Австрії, Угорщині, Болгарії, Румунії. Туди їздили 4 кореспонденти видавництва Ґералд Трибюн. У найновішій статті представлена аґітація, ведена в згаданих країнах проти Пляну Маршала. Місцева преса згаданих країн представляє цей Плян як діявольський плян, який повинні поборювати „демократичні країни" (тобто зпід советського режіму) всіми засобами. Щоб недопустити до виконання Пляну Маршала, Совети від себе придумали щось подібне, іменно „Плян Молотова". Вони розголошують, що в Советах цього року випали жнива знаменито й вони зможуть постачити повно збіжжя Західній Европі. Крім цього преса в країнах сателітів зображує рожеву картину життя в багатій Східній Европі, в якій живуть вдоволені народи, що мають чудовий устрій у формі економічного комунізму. Для доповнення сільсько-господарського комунізму советська преса заповідає повну індустріялізацію Східньої Европи.

СЕНАТОРИ ПРОВІРЮВАТИМУТЬ ВИДАТКИ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ.

Вашинґтон. — Три американські сенатори призначені для провірки видатків Обеднаних Держав тому, що Америка найбільше причиняється до покривання коштів О.О.Д. Сенатор Джордж Д. Айкен, предсідник комісії видатків, заявив, що податковці мають право знати, куди йдуть їхні гроші. Сенатори, яких він назначив до провірки, це такі: Ирвинг М. Айвес, Борк-Б. Гикенлупер і Герберт Р. О'Коннор.

Ограбили Україну на 103 процентів

Москва, 12. жовтня. — Нікіта Хрущов, предсідник Ради Міністрів УССР, і Лазар Кагановіч, секретар большевицької партії в Україні, повідомили сьогодні листом Сталіна, що ограблення України та доставу українського збіжжя большевицькій державі переведено на 103%. Точних даних про здирство збіжжя з українських хліборобів не подається. В коментарах стверджується тільки, що український хліб допоможе Москві нагодувати новий Комінтерн та закріпити свою підривну міжнародну політику, виморюючи дальше голодом населення України.

АМЕРИКА ЗЛАГІДНИЛА СВОЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ В ГРЕЦЬКІЙ СПРАВІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 12. жовтня. — Генеральна Асамблея О.Д. закінчує свої дебати в грецькій справі. Злучені Держави Америки обстоювали рішення Балканської Провірочної Комісії О.Д. та домагалися визнання вини Болгарії, Югославії та Альбанії в комуністичних безпорядках на кордонах Греції. Советський Союз зі свого боку звалював всю вину на грецький уряд. Британія і Франція намагалися злагіднити одне і друге обвинувачення та видвигнули компромісову пропозицію, в якій тільки стверджується, що Болгарія, Югославія та Альбанія допомагають комуністичним партизанам, але не говориться виразно про „вину" цих країн в грецьких заворушеннях. Америка погодилася на цей компроміс та відтягнула своє домагання признати „вину" трьох згаданих балканських країн. Советський Союз зі свого боку не тільки що не прийняв компромісу, але ще й використав американську згідливість до чергового виступу проти Америки, заявляючи, мовляв Америка сама не є певна своїх обвинувачень і тому йде на компроміс.

АМЕРИКА ЩЕ ЦЬОГО ТИЖНЯ ВИДВИГНЕ В О.Д. ПЛЯН НЕЗАЛЕЖНОСТИ КОРЕЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 12. жовтня. — Крім грецької і палестинської справи, американський плян в справі незалежности Кореї належить до найважливіших справ на теперішній сесії Генеральної Асамблеї О.Д. Цю справу видвигнув вже секретар департаменту стейту, ген. Маршал, в своїй інавґураційній промові. З поінформованих джерел повідомляють, що американський представник в О.Д. ще цього тижня предложить Генеральній Асамблеї конкретний плян в цій справі, домагаючись поступового здійснення політичної незалежности Кореї, включно до окремих рекомендацій щодо відкликання американських і советських військ з цеї країни. Ці рішення виніс департамент стейту після того, як Совети мали повторити своє домагання відповіді на свою пропозицію щодо евакуації. Американський уряд вважає, що советська пропозиція евакуації є тільки маневром, щоби з відкликанням американських військ з південної Кореї відкрити в цю частину країни шлях для большевизації, як її вже переведено в північній Кореї. Америка не тільки погоджується на евакуацію Кореї, але й домагається її при рівночасному здійснюванні всіх інших передумов політичної незалежности цеї країни, проти чого з черги виступає Советський Союз. Справа Кореї буде черговою „кісткою незгоди" між Америкою і Советським Союзом на теперішній сесії Генеральної Асамблеї О.Д.

НА БАЛКАНСЬКОМУ ВУЛЬКАНІ.

Лондон, 12. жовтня. (АП). — Положення на Балканах ще більше загострилося після створення там формального центру відновленого Комінтерну. Греція продовжує бути головним обєктом советських нападів, хоча в останньому часі большевики збільшують свої погрози Туреччині. Події в Палестині з черги загострюють положення в цій запальній частині світу. Сьогодні московське радіо передало повідомлення грецької „демократичної армії", мовляв турецькі війська протягом останніх трьох тижнів вже два рази відкрили вогонь на грецьких комуністичних партизанів. З Істамбулу повідомляють, що советські малі военні кораблі крутяться в підозрілій близькості від Дарданелів, безнастанно патролюючи прибережні води Румунії і Болгарії та намагаючись не допустити до Туреччини втікачів з опанованих большевиками балканських країн.

АРАБИ КРИТИКУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Єрусалим, Палестина, 12. жовтня. (АП). — Американську підержку пропозиції поділу Палестини з вдовіллям прийняли жиди, натомість її гостро критикують араби. Жиди твердять, що в американській політиці в справі Палестини перемогли „прогресивні кола". Араби твердять, що американська декларація в О.Д. була „смертельною кулею", зверненою проти Арабів і на випадок, якщоб О.Д. таки вирішили поділ Палестини, тоді до бою виступлять всі арабські країни і тоді теж американські амбасади, посольства і транспортові агенції перестануть діяти в тих країнах.

КОМУНІСТИЧНЕ БЕЗПРАВЯ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 18. жовтня. — В Чехословаччині найшовся ще один відважний, що поважився критикувати комуністичний терор. Фердінанд Перутка, редактор единої ще незалежної газети „Свободне Новіни", виступив сьогодні з критикою проти комуністичних обвинувачень щодо словацької „змови проти республики", заявляючи, що як так піде дальше, то в країні не потрібно буде судів, бо судом буде думка комуніста і вона вистачить на те, щоб засудити кожного підозрілого.

759 ЖЕРТВ ХОЛЕРИ В ЄГИПТІ.

Каїро, Єгипет, 12. жовтня. (АП). — В Єгипті дальше шаліє епідемія халери, жертвою якої впало досі вже 759 осіб, згідно з офіціяльними даними міністерства здоровля. Випадків захворувань, згідно з тими самими джерелами, було досі вже 3,334. Уряд продовжує інтензивну рятункову акцію, у великій мірі при допомозі американських медикаментів.

ТРИВОГА В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Соксес, Н. Й., 12 жовтня.—Вчера представник Злучених Держав Америки в О.Д., Гершел В. Джансон, зясував становище Америки в справі Палестни, піддержуючи плян поділу цеї країни на дві, арабську й жидівську держави та пропонуючи створення добровільної поліційної сили з малих держав, які подбали б про переведення цеї справи в життя. Рівночасно з Палестини та арабських країн наспіли тривожні повідомлення, що всі сусідні арабські країни мобілізують війська та стягають їх на кордони Палестини, щоб поставити О.Д. перед доконаний факт зайняття цеї країни, або заляканням вимусити відповідне рішення. Жиди зі свого боку теж почали підготовку „на всякий випадок". В Америці військові та конґресові кола зі сенатором Ванденберґом на чолі противляться будьякому заанґажуванню американських сил для здійснення пляну поділу Палестини. Советський Союз виявить своє становище в справі Палестини на найблищому засіданні, в понеділок. Поінформовані кола вважають, що Совети теж піддержуватимуть плян поділу Палестини, хоча можуть виступити теж з домаганням якнайшвидшого відкликання британських військ. Британія зі свого боку ще не забрала в цій справі голосу.

ЗІРВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ СТОСУНКІВ МІЖ ЮГОСЛАВІЄЮ І ЧІЛЕ.

Білгород, 12 жовтня.—Югославський уряд вчера повідомив про зірвання дипломатичних стосунків з республикою Чіле, як наслідок викинення з цеї країни двох югославських дипломатів. Уряд Чіле опублікував документи, які вказують, що ці „дипломати" були звичайними большевицькими аґентами та підготовляли внутрішні безпорядки в країні. Югославський уряд вияснює зірвання дипломатичних стосунків теж твердженням, що закордонною політикою цеї країни не керує її уряд тільки „чужа держава".

СОВЕТИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

Моск[illegible] 12 жовтня (АП). — Советська агенція ТАСС повідомила сьогодні, що советський уряд зложив гострий протест перед урядом Чіле проти недавного обстрілу советської Амбасади в тій країні.

ФРАНЦІЯ ТА ІТАЛІЯ БАСТІОНАМИ КОМІНТЕРНУ.

Париж, 12 жовтня. — З поінформованих джерел заявлено що Советський Союз рішив створити з Франції та Італії головні бази відновленого комуністичного Інтернашіоналу. Це вияснюється однаково чисельністю комуністичних партій в цих країнах (Франція — 1,300,000; Італія — 2,200,000), як і характером цих комуністичних партій та стратеґічним положенням їх країн.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОДОВЖУЮТЬ ІНСІНУАЦІЇ НА АМЕРИКУ.

Варшава, Польща, 12 жовтня. — Започаткована Москвою пропагандивно-політична війна проти Америки продовжується з неслабнутою силою теж советськими сателітами та большевицькими пятими колонами по всіх країнах. Сьогодні московські наклепи на Америку повторив польський вислужник Москви, віцепремієр Ґомулка, заявляючи, що теперішня американська політика дуже нагадує політику Гітлера безпосередньо перед аґресією.

Берлін, 12 жовтня (АП). — Майор советської армії, Руденко, виголосив сьогодні в „домі советської культури" промову перед німецькою публикою, обвинувачуючи Америку і Британію, що вони намагалися „скривавити німецький та советський народи на смерть", відтягаючи створення другого фронту на заході.

ГЕН. ДЕ ҐОЛЬ ВКАЗУЄ НА БОЛЬШЕВИЦЬКУ ЗАГРОЗУ В АФРИЦІ.

Париж, 12 жовтня. — До Альжіру сьогодні вперше після визволення тріюмфально увійшов ген. де Ґоль, виголосивши промову, в якій звернув увагу на большевицьку загрозу. Большевики при допомозі пропаганди та своїх пятих колон намагаються розбити Французький Союз. Ген де Ґоль взивав альжірців до боротьби проти большевицької загрози.

МІСЬКІ ВИБОРИ В РИМІ.

Рим, 12 жовтня. — Вчера тут відбулися міські вибори, що були причиною запеклої пропагандивної боротьби між комуністами та їх противниками. Вислiду виборів ще не проголошено, тільки стверджено зріст голосуючих в порівнанні з минулорічними виборами. Противники комуністів вважають, що збільшення участи у виборах було спричинене проти-комуністичним наставленням населення.

ПРОПАВ ГАБСБУРГ.

Відень, Австрія, 12 жовтня (АП). — Австрійська поліція сьогодні повідомила, що ще в серпні пропав зі свого дому Вільгельм фон Габсбурґ, правнук архикнязя Карла І., що переміг Наполеона під Асперн в 1809 р. Приятелі Габсбурга заявляють на підставі листів, що Вільгельм є в советському концентраційному таборі у Вінер Нойштадт.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерсі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Як підготовляють „диктатуру пролетаріяту"

Наче для пригадки, що не треба легковажити змагань до заведення в Америці „диктатури пролетаріяту", підготовив федеральний іміграційний адвокат Джан П. Бойд у Ню Йорку адміністраційний процес проти румунського імігранта, який під іменем Джана Санто організував юнію нюйорських транспортових робітників для потреб московської диктатури. Цей процес ще не закінчився, одначе зізнання свідків у цьому процесі можуть отворити очі не одному робітникові-громадянинові, засліпленому комунізмом, про що йде справа.

Колишній комуністичний провідник Джозеф Зак Корнфедер зізнав на переслуханні проти Санта, в пятницю 19 вересня, як то він самий і 5 інших американських комуністів відбували науку у Школі Леніна в Москві, де їх учителями були уніформовані офіцири червоної армії. Офіцири були специялістами в громадянській війні і вчили техніки та стратегіки, як переводити повстання в капіталістичних державах.

Коли свідок повернувся до Америки, почав організувати малі групи заговірників для повстання в Ню Йорку, переміняючи ці групи на „боєві ячейки". Коли свідка хотів висміяти адвокат оборони, тоді свідок пригадав, що такої самої тактики тримався Ленін і при її допомозі захопив владу в свої руки „іменем пролетаріяту". Інші свідки виявили, що один з організаторів юнії" був водночас організатором 32 відділів Комуністичної Партії в нюйорській міській дільниці, в Бронксі.

Самий Корнфедер уродився в Скрентоні, опісля перебував у Дітройті. У 1927 р. вислала його партія до Школи ім. Леніна в Москві, як представника групи Вилйема Фостера з Комуністичної Партії Америки. Тоді в Москві був зїзд Комуністичного Інтернаціоналу. Після зїзду Корнфедер залишився в Москві два роки і там був членом Англо-Американської Секції Комуністичного Інтернаціоналу (Комінтерну). В рр. 1930 і 1931 його вислали до Коломбії і Венесуелі в Південній Америці як представника Комінтерну. Повернувши з цих країн, Корнфедер став секретарем Ради Єдности Робітничих Юній, яка мала за завдання організувати комуністичні юнії окремо від юній Американської Федерації Праці. В р. 1933 і 1934 його післали до стейту Огайо, де він заложив подібну Раду Єдности.

За словами Корнфедера дорогу до Москви заплатила йому Комуністична Партія, одначе советський уряд утримував його на свій кошт під час побуту в Росії. Школу Леніна в Москві утримував Комуністичний Інтернаціонал і постачав книжки до науки. Там учили не лише теорії революції, але теж і практичного її переведення. Під час викладів учили студентів, про потребу скидання всіх капіталістичних урядів при допомозі організації. У кінцевій стадії це треба перевести просто збройним повстанням — казали в школі. Як переводити таке повстання, цього вчили практично три місяці офіцири червоної армії. Вони вказували, якої тактики вживати по містах, якої по селах і як займати стратегічні обекти. Вони теж учили, як організувати свої ватаги і як уживати різного роду зброї.

Коли федеральний адвокат запитав свідка, чи вчили в Москві, як перевести державний переворот у Злучених Державах, тоді свідок ширше розповів про цілі й тактику комуністів. „Головна мета Комуністичної Партії" — пояснював Корнфедер — „є диктатура пролетаріяту, яка, як це вказали основники комунізму, може бути переведена лише через цілковите знищення капіталістичної держави, а діяння Комуністичної Партії мають на цілі перевести потрібну підготовку. Точної дати на переведення революції не подається, бо треба наперед витворити таку ситуацію, серед якої це було б можливе. Зате в підручниках точно описані умовини, серед яких треба це переводити. Ці умовини, подані в військових підручниках Школи Леніна в Москві, є такі:

„1. Треба допровадити до хаосу й невдовілля серед мас і серед урядовців до такого ступня, щоб дальше функціонування уряду було неможливе; 2. на такий випадок мусить уже бути зорганізована група, в теперішнім випадку Комуністична Партія, яка вміла б використати таке положення; 3. мусять бути створені обставини, в яких можна буде пхнути комуністів, до акції, а такою обставиною є саботажні страйки, які спиняють рух".

Свідок признався, що він писав про це в комуністичнім журналі, який був наказаний до примусового читання серед партійців в липні 1929 р. На час війни, сказано було в одній статті, треба не лише викликати саботажні страйки, але теж стримати продукцію так далеко, щоб вояки не дістали потрібних матеріялів і харчів і щоб з пімсти за те звернули свою зброю проти своїх „гнобителів", отже старшин і уряду. Треба намовляти вояків, щоб вони не йшли збройною силою проти вояків ворожих країн і щоб переводили збратання з ними. У цьому журналі було написане, що на випадок війни між Злученими Державами й Советським Союзом заклики будуть змінені і вояки дістануть наказ дезертирувати з армії з такою зброєю, яка буде в їхніх руках і переходити на бік червоної армії.

Цю статтю перечитав федеральний адвокат на розправі і свідок заявив, що він її памятає.

При перехресних питаннях Корнфедер виявив, що він самий учив у Ню Йорку, Клівленді й інших містах, як переводити переворот при допомозі ячейок, складених з 7, 8,9 і 10 людей і покликувався на свої інструкції з Москви. Коли оборона закинула йому, що не можливе зайняти велике місто при допомозі 50-60 людей, Корнфедер відповів, що Ленінові взяло 15 літ часу до відповідної підготови, отже тому й праця свідка була обрахована на дальшу мету.

Попередніх днів свідки уряду виказували, як Комуністична Партія працює між ніграми, щоб поширити між ними невдовілля до білих і як має юнія транспортових робітників у Ню Йорку перервати електричні проводи, щоб застановити рух на електричних залізницях, головно на підземних та спаралiжувати міську комунікацію.

Оці комуністичні засоби при намаганнях заведення „диктатури пролетаріяту" особливо актуальні після щойно оприлюдного маніфесту нового Комуністичного Інтернаціоналу.

33 РІЧНИКИ „СВОБОДИ" В БІБЛІОТЕЦІ УНІВЕРСИТЕТУ ІЛИНОЙ.

Керівник часописного відділу бібліотеки Університету Ілиной надіслав редакції „Свободи" листа з подякою за висилку щоденника. При цій нагоді він стверджує, що в згаданій бібліотеці вже є 33 оправлені річники „Свободи", що становлять „основну частину нашої української і російської колекції". Бібліотека згаданого Університету є до публичного вжитку й там з річників „Свободи" можуть користати теж всі ті, що часто звертаються до нас з проханням надіслати їм відповідні матеріяли. Це відноситься насамперед до американсько-української студіюючої молоді.

УКРАЇНСЬКІ „E.V.W." В АНГЛІЇ

„Ню Лідер" з 11 жовтня б. р. містить короткий опис очевидця про розміщені особи, Ді Піс, які дістались до Англії на роботи і таким чином стали „Юропін Волонтері Воркерс" (E.V.W.). Появу цеї статті, як виходило б, треба розуміти так, що комуністична пропаганда представляє цю справу цілком фальшиво. Знов стаття, яку написав лектор і письменник Ф. В. Пік, мала б цю неправду спростувати. Тому, що в статті пишеться теж про українців, вона набирає особливої цікавости й для нас, теж і тому, що взивається теж і нас висилати українським скитальникам в Англії книжки для вивчення англійської мови і т. п.

Ф. В. Пік стверджує, що Англія потребує робітників. Це, як виходило б, є властива причина, чому Англія допускає до себе 100,000 скитальників з британської зони. Без них, як кажеться, не можна б Британії виконати тепер її економічного плану. Тими скитальниками є балтійці й українці. На них покладає Англія надію, що вони допоможуть їй піднестись економічно. Скитальники, як виявляється, вивязуються зі свого завдання знаменито. В Англії платять їм ту саму заробітну платню, що британським робітникам, як і дають їм те, що дістає кожний британець, коли іде про харчі й одежу. Проте скитальника вважається за чужинця і він може оставати в Англії так довго, поки не знайдеться для нього місця постійного осідку.

З цього, що пише очевидець, який обїхав табори скитальців в Англії, виходить, що скитальці роблять добру службу для Англії. Захист, який мають в Англії, як кажеться, є „раєм" в порівнанню з тим, як їм жилось в скитальчих таборах у Німеччині. Мешкають вони в Англії в тих бараках, в яких жили в часі війни летуни. В містах погано з мешканням, але українці, кажеться далі, у більшості зголосились до фармерських робіт і вони живуть головно на фармах. Найбільша біда з тим, що є порозділювані родини і це є тепер головним завданням влади повести справи так, щоб ці родини могли жити разом. Британські Трейд-Юнії погодились приймати скитальців і трактувати їх нарівні з британськими робітниками.

Певно, що життя в Англії не є для скитальців тим, яким могло би бути життя на рідних землях. Та пише автор, найтраґічнішим є для скитальців не так це скитальче життя, але спогади про це, що діялось та діється на їх рідних землях. Тих оповідань наслухався автор, як виходить з його писання, багато. Тому він взиває усіх тих, що живуть на свободі, у вільних країнах, зробити все, що є в їхніх силах, щоби бодай спасти тих людей, які мали щастя видобутись з большевицьких рук й уникнути тортур та депортацій. Британія, каже Ф. В. Пік, своє зробила, а тепер черга на інші країни.

Дійсно, тепер черга на інші країни, а в першу чергу на Злучені Держави.

Відродження українського життя в Бразилії

Національне життя українців в Бразилії, яке так гарно процвітало до 1937 року, почало нараз вянути, наче скошений цвіт. Сталося це в часі диктаторської націоналізації. Українські товариства, щоби бодай урятувати надбане добро ступнево переходять на організації бразилійські. Здавалось, що українське життя в Бразилії завмре вже навіки. Здавалося, що ніхто і ніколи не почує в Бразилії більше українського слова ні пісні. Однак вічно живучий український дух не вмер. Він заховався в українських святинях — родинах і у своїй рідній церкві. В них він жив, кріпщав і ждав менту, коли знову виявить свою безсмертну силу.

Цей мент прийшов з кінцем війни, коли зачали появлятись зза океану перші зазиви Українських Допомогових Комітетів: „Рятуйте українські жертви війни!" Цей голос відбився голосним відгомоном у серцях бразилійських українців, які вже навіть у часі дошкульної націоналізації організують Допомоговий Комітет Жертвам Війни, під фірмою бразилійського Червоного Хреста. Ініціяторами та організаторами Українського Допомогового Комітету являються: о. Іринар Маланяк ЧСВВ, П. Моркотун, інж. Софрон Волошин, П. Курач, М. Решетник й інші.

Український Допомоговий Комітет зайнявся у першу чергу харитативною акцією допомоги українським скитальцям. Переводить ударну збіркову кампанію. Висилає за океан багато дарунків для наших скитальників. Живо інтересується справами української еміграції до Бразилії. Виєднує в бразилійському уряді велику поміч для прибуваючих скитальців. Приміщує велику їх частину в оселях заселених українцями. Вишукує відповідні праці. Полагоджує формальности в урядах. Влаштовує постійно різні вистави, концерти та вечірки на покриття видатків, розбуджуючи й оживляючи в той спосіб теж і ціле українське життя в Бразилії.

Згадуючи за працю Українського Допомогового Комітету, годиться звернути окрему увагу на чи не найважнішу справу. Отже У. Д. Комітет скликає Конгрес Українців в Бразилії, який відбувся в Куритібі 6. і 7. липня б. р. На цей конгрес зїхалися делегати з найдальших закутин. Між делегатами було багато ідейної молоді. Розуміючи вагу важливих світових подій і бачучи, що в наслідок націоналізації українська колонія в Бразилії ослабла й не має ні одної організації української, яка булаб її речником, Український Допомоговий Комітет предкладає Конгресові план створення такої організації. Цей план Конгрес зреалізував й організацію створено. Її назва: Товариство Прихильників Української Культури. Вона очолює усе українське громадянство в Бразилії й таким чином українська колонія на тому відтинку становить сьогодні один організм, а партійні ідеології зійшли на друге місце. Українська колонія в Бразилії має одне задушевне бажання: Помогти визволенні й відбудові Соборної України. Для здійснення і закріплення цього святого ідеалу всіх українців, організація „ТПУК", єдино легальний речник української думки в Бразилії, висилає своїх делегатів на Українську Пан-Американську Конференцію в Ню Йорку.

Товариство Прихильників Української Культури приступило теж до основної реорганізації українського життя в Бразилії й творить сітку своїх филій і секцій. Такою важною станицею є секція ТПУК в Сан Павло. В цьому двомільйоновому місті, столиці штату тої ж назви, живе велике число українців. Одні з них пішли на службу чужим, деякі почервоніли і напевно багато більше пропало б, якщоб не була там громадка щирих українських патріотів, яких очолює ідейний молодий українець, п. Михайло Дзюра, та не взялась за зорганізування тих що ще остали. Сьогодні треба подивляти з радістю їхню діяльність та успіхи їх праці.

Кінчаючи цей короткий допис хочемо ще заявити, що українська колонія на землях правдивого Хреста винна великий довг вдяки своїм Братам у Злучених Державах Північної Америки і Канади за велику ідею, яка спонукала нас скликати Конгрес у Куритибі й розбудити в цей спосіб українське життя. Думаємо, що подібний довг винні теж й інші українці, теж і ці, що на скитальщині та в рідному краю. Українська Пан-Американська Конференція буде великим кроком вперед у посиленню допомоги визвольним змаганням українського народу; вона звяже тісно українців в обидвох Америках. З такою надією і з такими думками вислали бразилійські українці теж і свою делегацію на цю Конференцію.

о. М. Іванів, ЧСВВ
Ілля Горачук

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

СТЕПАН ЛЮБОМИРСЬКИЙ

ПРОГРАНА ЛЮДИНА

6)

Легко спрямував його за двома найближчими цілями. Вони вже так близько, вже видно в продовженні дула їхні обличчя, хижацькі очі і зосереджену волю зловити втікача.

На обличчі мяким дотиком застигла дівоча рука... Сильвестер заціпився у собі і потягнув язичок... кортко.

Сухий тріст розірвав тишину. Сніг закурився, крик спалахнув у білій хмарі, затріщали дошки, щось котилось, біле, як мара. Поцілив...

Сталевими очима слідкував за двома другими постаттями, що пробували заплугувати... Ждав на один мент... і знов випустив смерть з руки.

Ще гірший крик роздер вушні оболонки і ворог заляг.

Заляг у снігу, несподівано для себе самого, не знаючи, де саме скривається ворог... Спритний ворог.

А Сильвестер не ждав. Не ждав ані секунди.

Сховзнувся вниз, піднявся і закинув на себе автомат.

— Так мало часу маємо... аж страшно. Якщо не вспіємо...

Якраз озвався ворожий скоростріл. Ворог сіяв по снігу для орієнтації. Спішилось йому.

— Ви змучені... — шептала дівчина, та він не слухав. Вже був готов до дальшої дороги. Вже і руки відпочали і дух новий вступив у нього.

— Держіть мене міцно — сказав тільки, піднімаючи її на руки. Піддавалась йому без найменшого опору. Не спричиняла ніяких труднощів, старалась бути дуже малою і дуже легкою для його рамен. А проте, коли обняла його через плече і шию, Сильвестер задрожав, а на її здивований може погляд відповів мовчанкою.

— Лишіть мене... вам тяжко — кинула прямо до вуха.

Помимо зимової шапки чув виразно її гарячий шепіт.

— Дурниці — відказав.

— Ви мене не врятуєте... вони за близько... І самі загинете... Залишіть мене...

Вона говорила це, він не глядів на неї, але якби знав, що за жар бє з її очей підчас тих слів, яке прохання, щоб він не залишав її і яка вдячність за його труд, за його посвяту...

Добре, що не знав цього. Не бачив.

Держучи її в раменах пустився в дальшу дорогу. Сподівався, що ворог через кілька хвилин знов наляже йому на плече. Тому використовував кожне закриття терену і кожний зїзд, що скоріше наближував його до спасенного лісу...

Під першими деревами оглянувся. Поле за ним було чисте. Тільки у віддалі безперервно гомоніли постріли. Набої неслись кудись, світами, але тут було вже тихо і безпечно. Довкруги не озивалось ніщо, ліс стояв великий і мовчаливий над ними, глибінь свою розкривав неохоче і недовірливо. Та смілива людина без надуми вступала у його нетрі. Без надуми попрямувала між високі, старезні смереки, вибираючи найчистіший шлях...

Тишина і повага лісу впливала на нерви, на думки. Позаду остав ворог, позаду остав старий світ, позаду остала смерть. Таки виніс життя із небезпеки, виніс не тільки своє. При цьому осмілився глянути на оце друге життя у своїх раменах, чуже життя і мимоволі задержав очі аж до болю на зіницях, що так вперто гляділи у нього, з якимсь неначе болючим виразом уст. Дивно стало. Переміг себе, зняв очі і спрямував їх перед себе, боючись глядіти на свій тягар. Немов би зраджував щось перед собою самим.

Ліс не був густий. І снігу у ньому було значно менше. В одному місці, туго захованому серед високих дерев, майже на голому чатинні із слідами недавнього побуту зайців став на відпочинок. Зложив її на чатинні і сам присів змучений.

Замкнувся в собі, стерп і похолоднів. Не бажав собі глядіти на неї, не бажав собі навіть говорити. Тямив, що виніс її до світу і що у світі цьому на неї хтось жде. Хтось, що зконечности довірив йому надзір над нею. Вона туди належить, а він сам... мусить остати в тіні.

Тому теж відсунувся набік дещо, хоч обставини не могли здержати його від запиту:

— Вам холодно...? Я маю ще рум. Випийте.

Мовчки взяла з його рук полеву пляшку і відкрутила корок. Щось зацікавило її, потрясла пляшкою і відкрила, що там тільки краплина гарячого напитку. Питаюче поглянула на нього.

— Тут дуже мало... Ви більше змучились. Вам треба випити.

— Я дякую. Мені не треба — заявив переконуюче.

Його слова задзвеніли так наївно для неї, що примусили її піднятись і присунутись до нього. Ще раз потрясла пляшкою і притулила її до уст. Бачив, що випила дещо. Але тоді звернулась вона до нього і не питаючи, приткнула шийку до його губ.

— Пийте...ф — наказала і Сильвестер, що звичайно був би розсміявся на такий наказ, випив слухняно, як дитина. Вона подякувала йому одним лиш поглядом і замкнувши пляшку, віддала її йому. А потім, розглядалась довкруги, по самітних копчиках снігу, по сумних, поважних смереках лісі.

— Ходімо звідсіля... Ми ще маємо таку далеку дорогу...

— Звідкіля ви знаєте...? Ви ж тут перший раз.

Глянула кудись перед себе задумано.

— Так... тут я перший раз... Але дорогу цю я знаю...

(Дальше буде).

В кожній українській хаті повинен находитися часопис „Свобода".

ШАНОВНІ ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ! Ви дістали листа з проханням, щоб кожний і кожна з Вас придбали для Союзу бодай по одному членові. Отже не забувайте на цей заклик своєї організації і відгукніться на нього таки зараз, таки ще цього місяця, бо тільки в такий спосіб зможемо збільшити Союз до 50,000 членів ще до кінця цього року!

КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ В БРАЗИЛІЇ
відбувся у Куритибі, в днях 6. і 7. липня 1947. У першому ряді сидять зліва направо (при особах подано їх уряд в організації **„Товариство Прихильників Української Культури"): Олександер Колодинський,** перший скарбник; **д-р В. Мартинець,** другий скарбник; **С. Микилита,** перший секретар; **Ю. Сисак,** ревізійна комісія; **о. М. Іванів,** голова; **Й. Моркотун,** перший заст. голови. **І. Горачук,** другий секретар; **Ольга Горачук,** ревіз. комісія; **Надія Шульган,** ревіз. комісія; **інж. С. Волошин,** другий заст. голови; **С. Редька,** ревіз. комісія.

Що пишуть про „Свободу"

Пересилаючи свої жертви на пресовий фонд „Свободи", чи доплачуючи до передплати, богато наших читачів надсилає водночас свої завваги чи побажання. Дещо з цього передаємо:

Павло Стадник, Трентон, Н. Дж.: З нагоди річниці 40-літнього читання „Свободи" засилаю $10 як відплату за це, чого за ці роки навчився з нашої рідної газети. „Свобода" була для мене школою, а другу дала мені земля Вашингтона. Хай живе „Свобода", хай живе Батько „Український Народний Союз"! Дай Боже, щоб вони діждались за свою вірну службу українському народові цього, до чого вони весь час змагали і змагають: Воскресення Самостійної України. Дай Боже, щоб ми усі цього діждались. Та заки це станеться, стіймо вірно при нашій „Свободі", бо вона — це наша рідна Матір.

Інж. Степан Куропась, Шікаго, Ілл., гол. контрольор У. Н. Союзу: Читаю „Свободу", як то кажуть, від дошки до дошки, кожного дня, від часу мого приїзду до Америки, себто від 1927 року. Пересилаю на її пресовий фонд $10. Переселаю в такому перконанню, що „Свобода" собі на це заслужила, бо завжди була і є добрим приятелем американських українців, а приятелям у біді треба помагати. Що „Свобода" в біді, це я, як головний контрольор У. Н. Союзу, добре знаю. Та й без цього кожний хіба розуміє, що за 30 центів місячно ніхто не втне такого чуда, щоб видавав щоденну газету, особливо тоді, коли на 47,000 членів У. Н. Союзу тільки яких 10,000 платить і тих 30 центів. Решта діти, молодь, жінки Союзовців, себто ці, що є звільнені від передплати. Тому, якщо хочемо „Свободу" далі мати та її читати ще довгі роки, скріпім її надшарпані фонди.

Роман Глодуненко, Рочестер, Н. Й.: Сьогодні одержав я Вашого листа в справі добровільного доповнення передплати „Свободи", згідно з тим, як було ухвалено на останній Конвенції У. Н. Союзу. Не гаючи часу пересилаю в цьому листі два доляри та бажаю якнайкращого успіху.

Василь і Анна Дубій, Скрентон, Па.: Я, Василь Дубій, складаю щиру подяку У. Н. Союзові за допомогу в сумі $25 з Фонду Запомогового, уділену мені за це, що був тяжко побитий при праці в майні й оставав три місяці без роботи. Тепер з цеї допомоги засилаємо $2 на пресовий фонд „Свободи", щоб вона далі голосила наше рідне слово й далі боролася за наше рідне.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: Ч. 3.

Відділ:	Жертва:
Д-р Василь Галич, жертва	$10.00
Stanley Roketenetz	5.00
Стефан Блоховський	3.00
Роман Ватицький	2.00
Василь Воробець	2.00
Новак Петро, передплатник	2.00
Петро Слободюк	2.00
Стефанія Керницька	2.00
Михайло Мигас	2.00
Яків Зікало	2.00
Григорій Телетник, передпл.	1.25
Анна Залевська	1.00
Михайло Марків	.50
5 Дмитро Сембай	5.00
5 Іван Карапура	2.00
13 Іван Урбан	2.00
25 Василь Авраменко	5.00
25 Волдимир Олейко	2.00
45 Ілія Манчур	2.00
45 Михайло Матолич	2.00
58 Демян Матвієв	2.00
63 Драган Осип	5.00
65 Яків Красновський	2.00
66 Willis Dyczko	2.00
69 Іванна П. Бенцал	5.00
69 Е. Парницький	3.00
76 Michael Zidonik	3.00
78 Василь Кіселиця	1.00
106 Василь Любас	2.00
117 Василь Зиблікевич	5.00
123 Василь і Анна Дубій	2.00
130 Михайло Стец	2.00
133 Андрійчин Микола	2.00
138 Петро Галун	1.00
143 Ґрабінський Петро	2.00
145 Григорій Сенків	2.00
147 Charles Keshenick	2.00
155 Іван Добрянський	5.00
155 Карпко Будняк	2.00
158 Михайло Бен	2.00

Відділ:	Жертва:
158 Дмитро Сенюта	2.00
158 Ілія Пагут	2.00
170 Петро Левицький	2.00
172 Василь Панасик	2.00
194 Микола Марків	2.00
204 Дмитро Галичин	5.00
204 John Nielko	5.00
204 Сем Савка	3.00
204 Осип Садницький	2.00
204 Василь Голубович	2.00
204 Кудрик Осип	2.00
213 Т. Задерецька	3.00
221 Петро Дідик	2.00
221 Филип І. Васильовський	2.00
227 Марія Толопко	5.00
230 Pelagia Osacho	1.00
254 Андрій Савка	2.00
256 Худяк Микола	2.00
256 Яків Махно	2.00
270 Стефан Гладкий	5.00
292 Іван Каменецький	3.00
292 Стефан Гальчишак	2.00
292 Андрій Кривий	2.00
296 Ілія Деркач	2.00
316 Роман Гладуненко	2.00
338 Іван Адамів	4.00
338 Франко Янковський	4.00
338 Кароль Ґлоць	2.00
342 Іван Маркович	2.00
350 Семен Панасюк	2.00
361 Накупінський Петро	5.00
361 Петро Левків	2.21
361 Роман Придаткевич	2.00
364 Іван Бдзіль	2.00
364 Бухоровський Франко	2.00
372 Іван Лютий	1.00
379 Василь Николаїшин	2.00
403 Іван Москальчук	2.00
452 Марія Білик	5.00
455 А. М. Филипчук	2.40
455 Анна Хариш	2.00

Помер кращий син Гуцульщини

(Над свіжою могилою поета Миколи Матієва-Мельника, що помер мин. місяця в Ню Гейвен, Конн.)

Це ще так недавно, здається вчора, Ти промовляв у Зальцбурзі на могилах пок. сенатора о. Татомира, пок. письменника Авеніра Коломийця, сенатора і б. міністра внутрішних справ ЗУНР д-ра І. Макуха... А слово Твоє було мов криця сильне, як легіт легке. Ти умів так промовити до людського серця, що ридання прямо потрясало народом, що слухав. Ти був поет.

Минулого тижня дійшла нас вістка, що і Ти вже в могилі. Ой, що раз то більше, таки трохи забагато виростає тих могил наших визначних людей по чужих кладовищах...

*

Ще нема чотири місяці, як Ти приїхав сюди зі скитальщини. А так спішився Ти сюди. Чи прочував Ти свій кінець?

*

Тебе тут в Америці либонь і мало хто знав. Хіба що з Твоїх поезій хто затямив собі Тебе, бо їх тут багато передруковувалось у книжках і часописах.

Я теж не можу надто багато написати про Тебе, бо і я раніше знав Тебе тільки через Твої вірші. В них було тільки жару і великої любови Батьківщини, що ми, юнаки, читали їх усе з палаючими очима, запертим віддихом. Їх теж чував я нераз на різних святах, коли їх деклямували.

Аж на скитальщині ми познайомилися близче. Тоді Ти розказував мені мимоходом дещо з дороги Твойого тернистого життя останніх літ.

Тобі мабуть було вже років 57. Коли б не іскри молодости, якими жевріли завжди Твої очі, я сказав би, що Ти був уже дуже утомленою людиною. Життя ледви світилось із Твойого поблідлого лиця. Годилось би Тобі спочити вже було, а не валятись по скитальських таборах.

Та і то вже було не найгірше. Ти розказував мені про себе таке, що аж жах було слухати.

Під кінець війни, коли до Галичини наближались большевики, Ти був професором ґімназії в Коломиї. Покуття і Гуцульщину мали „захищати" перед червоними мадяри, німецькі союзники. Вони ж так захищали, що у першій мірі мордували українське населення. Мовляв, вони помагають большевикам. Стара їх пісонька, знана ще з першої світової війни.

Ти розказував мені, як Ти з дружиною і двома доньками, молодшій Оленці було ледви 2 рочки, ледви з душею втік зпоміж мадярських куль. Як Ти просидів у вовчій ямі в лісі у Карпатах два тижні, обідраний, голодний. Як Ти відтак, перебраний у жебрацьке гуцульське плаття, ледви з одним вузликом на плечах вирвався з того пекла.

Відтак як круговиж фронтів захопив Тебе у свої кліщі, і як заніс Тебе з дрібними діточками у подертих гуцульських штанах, крисані і лаптях аж до Відня.

— Гей, май бре! — як то Ти оповідав. Ото було життя.

А відтак примусові роботи в Німеччині. Ідучи до американського консуля в Мюнхені, Ти показував мені документи, де Ти не працював, заки прийшли американці: дроворуб у лісах зимою, замітач вулиць у Цель ам Зее, робітник на залізничій дорозі і таке інше. А відтак у таборі для скитальців. І там не такі гаразди були. Кілько разів, я знаю, жадний Ти був куска пісного хліба.

Людина справді дуже багато може витримати. І Ти видержав те все, але в чотири місяці після приїзду сюди — помер...

Шкода... Кільки скарбів для української культури міг Ти ще дати — Володарю Слова. Кільки молодечих душ міг Ти ще вивести на правид шлях — Учителю...

Ти був справжній поет. Інші турбувались як перевезти свої речі, що будуть їсти, що будуть робити. Ти мав одну журбу перед виїздом до Америки: як перевезти свої дві збірки поезій, які Ти написав останніми часами, бо дехто лякав Тебе цензурою. Ти їх довіз сюди напевно. Але чи побачуть вони тут світло денне?

Ти був справжній учитель. Тямлю, Ти не тільки учив у таборі молодь української мови й літератури. Ти, де лиш міг, кровю свойого серця кликав до своїх братів — скитальців, щоб закинули суперечки, боротьбу взаємну через дурниці, бо це нас зїдає, а коли прийде час, сил не стане.

Чи пригадують собі там у Австрії Твої слова-перли ті, що іноді за Твоє відверте і сміливе слово і каменем на Тебе кидали та зневажали Тебе?

*

Я певен, що коли вістка про Твою смерть дійде до сотень тисяч скитальців у Австрії і Німеччині, до тих тисячів Твоїх учнів і учениць, до тих сотень Твоїх приятелів по перу, по педагогічній роботі, по збруї, — вона мов гураган потрясе ними.

І де лиш горстка їх, усюди спомянуть Тебе сердешним словом, зраненим жалем серцем.

Тільки там, де Тобі найлюбіше було б, на Твоїй рідній Гуцулії, у родинному Яблонові, там не скоро згадають Тебе. Бо вістка про Твою смерть мабуть дуже довго ітиме туди...

Але як дійде, то вона, оця бідна, обідрана, зганьблена землиця українська, гуцульська, найголосніше заголосить за своїм Співцем. Бо він любив Її як свою найкращу маму, а Вона Його як свойого найлюбішого Сина.

Ой голосили б у Яблонові трембіти, коли б так їм тепер там можна ридати...

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Іван Заблоцький, делегат на Третій Конгрес від Українського Демократичного Клюбу в Гемтремк, Міш., переслав $232, а саме, $160 як жертву Клюбу, а $72 зі збірки. Жертвували: Іван Заблоцький, Василь Холевка, Еміліян Заблоцький, Іван Павлюк, ЮрійШемко, Петро Бук, Ілія Голида по $5; Д. Шаламай, М. Кулинич, І. Чайковський, Г. Герман, В. Вороновський, Й. Ганиш, С. Білиця, Л. Бабій по $2; І. Чупка, М. Бабій, Б. Демчина, Г. Васько, А. Холевка, І. Купер, Н. Петрук, М. Шаран, І. Рудик, В. Топольницький, І. Шаран, С. Бугай, Д. Цегельник, В. Олінник, М. Прихітко, Т. Шаран, І. Крупка, В. Крупка, А. Чупка, Н. Тиро, І. Стасюк по $1.

Закарпатець оповідає

Нижче подаємо уривок з оповідання закарпатського українця, що втік із советських пазурів. Беремо ці рядки з більшої (недрукованої) праці п. **М. Філомелі.**

Цілий рік сорок пятий ходили енкаведисти від хати до хати, ніби купувати чи то солонини, чи яєць, чи яблук. Ходили та питали у людей від найменшого до найстаршого. Хто живий був та міг говорити, того й питали: і чоловіків, і бабів, і дітей...

Питали за всіх сусідів навкруги і казали:

— Не треба ні до очей говорити, ані свідків не треба, не треба й статчити, треба тільки сказати прізвище чиєнебудь і нумер дому його. І все... І ніхто й не знатиме, хто на кого писав... Бо такий закон советський...

А питали оці слова:

— Хто був проти комуністів? Хто є тепер проти комуністів, чому не любить закон комунівський? Хто був у 1939 році січовик? Хто хотів би Самостійну Україну? Хто є демократ і хотів би демократії? А хто утік до лісу, як побачив нові, советські закони? А в кого є будьяка родина за кордоном, на заході у демократичних державах? Хто плакав, як почув, що вже приєднано Закарпаття до Росії? А хто говорить, що у Росії недобре? Хто говорить за війну? Хто говорить за Америку чи Англію?

І багато такого всякого питали. Та ще казали, що коли хто декому викаже, що його розпитували за сусідів про такі справи, так тоді така особа з родиною на Сибір піде...

Отак людей застрашили, щоб ніхто нікому нічого не казав та мовчав...

Отож, цілий рік ходили отак енкаведисти і списували усі ці дурниці.

А то ще траплялося й таке. Прийде енкаведист до когось та й говорить:

— Он там, отой сусіда, про тебе казав оте й оте...

І наговорить тому бідоласі якоїсь там небилиці. А той, до кого це звернено, розпалиться та й почне того сусіду, ніби свого справжнього ворога, всіляко чорнити. А енкаведист усе те записує, все записує та ще й підписатися потім скаже...

А після того іде отой енкаведист до того, вже справді очорненого, сусіди та й говорить йому:

— А слухай но, що то на тебе понаписував твій сусіда: ти й ворог советського війська, ти й з фашистами братався, ти і... та й навичитує йому такого, що той аж за голову схопиться. А потім як роззлоститься, та як почне про того сусіду всячину верзти і про те, що було, а ще більше про те, чого ніколи не було. А енкаведистові цього тільки й треба. І він все те списує та списує...

Отак один на одного наговорив, один другого почорнив... Я вже казав, що багато людей один одного почорнили чи через сварку, чи ради користи, чи зо страху перед власним лихом.

А хто на кого написав — ніхто не знає. І не скажуть, хоч і допитуйся! А хто заступає один другого — і того заберуть...

І в кожному селі так захапали людей, як чорти грішні душі!...

Фашистів забрали ще тоді, як фронт до нас вернув, а тепер брали тих, що їх написали енкаведисти за цілий рік.

Брали великих господарів та тих, кого будь-хто очорнив.

Забрали та вивозили й тих, хто мав родичів за кордоном, або в кого рідні до лісу пішли. Особливо списували та карали тих, що у тридцять девятім році у січовиках були. Так само, як це й мадяри раніш робили.

Забирали та вивозили й тих, хто був раніше у якійсь демократичній партії, або про кого сказано, що він ніби націоналіст.

Забирали та вивозили поспіль усіх наших інтелігентних культурних людей. Бо на них написали гріхів, яких тільки хотіли і скільки хотіли!...

І третю частину людей наразі вивезли.

А куди ж їх дівано всіх?

Малолітні діти, кажуть, до школи комунівської, до Росії, а жінку й чоловіка — до Сибіру, до фабрик.

Розділять, повезуть, і вже чоловік не знає ані за свої діти, куди їх подіто, ані за жінку свою, що з нею сталося... Як у воду впали... Так пропали...

У кого з них було велике господарство, то те господарство до колхозу йшло, а в кого мале — то комуністи сільські поміж себе ділили.

Від цієї большевицької душогубної катастрофи утікали люди, куди виділи...

Котрі до лісу, котрі — поза кордоном. Той до Румунії, той до Угорщини, той до Чехії...

Та скрізь їх виловлювали, хапали і назад, до Сибіру...

Але з тих людей, що тікали за кордон, то третину постріляно на кордоні...

Отож, дехто у селі думає, що той або той чоловік десь у Чехії, або в Угорщині, або що, а він забитий. Бо кордон подекуди електричним дротом загорожено. А крізь ліси протягли дротяну лінію на 10 метрів широко. Натягнуто ж той дріт на 10 сантиметрів над землею. А на тих дротах навішано міни, такі як із смерек шишки...

Подеколи заєць ступить на той дріт, то вже міна й вибухла. А вже про людину й не кажи... І забе!... Бо на 20 метрів навкруги себе досягає.

А на 50 чи там 100 метрів один від одного сидять замасковані прикордонники. Отак, як на фронті... А з ними ще й великі пси-вовчаки, такі, що на два-три кілометри й поза кордоном слідом здогонять чоловіка.

Отож, як ота міна не вбє того що тікає, то сторожу та собак згвалтує. А тоді вже важко йому від своєї біди втекти! Або застрілять бідолаху, або собаки загризуть...

А ті солдати прикордонні радо застрілять усякого втікача, бо все від мертвого заберуть, і убрання знімуть, і взуття стягнуть, а потім іншим продадуть.

І багато отак було вбито людей по лісах! Тисячі!... Бож вільно їм було стріляти на чотири кілометри при кордоні, і по ту сторону і по цю сторону.

А скільки є тих людей забитих, то ніхто того й не знає! Тільки дуже-дуже багато було їх усюди!... (У. Вісті).

М. Філомеля.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,826 Красівський Івана, Сухорська Анни і Марії від Еліяш Параски доньки Красівського Петра з с. Віліка (Сянік).

11,827 Данилів Степана з с. Бенківці (Рогатин), Тимощик Марії з с. Девятників (Бібрка) від Данилів Василя.

11,828 Камінський Володимира з с. Корчів (Рава Руська) від Химко Володимира.

11829 Місецький Миколи і Йосифа з с. Виткова (Белз) і Катерини (Гаврилів) від Лісецька Олени дочки Михайла.

11,830 До краянів і знакомих міста Тернополя від Мачула Григорія просить о афідавіт із скитальщини.

11,831 До краянів з с. Соколівка (Золочів) і до знакомих з с. Сасова (Золочів) від Мандибур Темотея і його жени, просять о афідевіт.

11,832 Босак Григорія з с. Поляни (Добромиль) від Манько Володимира.

11,833 Канюг (Канюг) Василя з с. Горожанка (Підгайці) від Морозовський Григорія.

11,834 Лисик Леона з с. Ладина (Лісько) Котинський Степана з пов. Добромиль від Глинянський Теодора.

11,835 Андрійчук Дмитра з с. Грабівця (Станиславів) від Андрійчук Василя.

11,836 Сабандин Терентія з с. Расава (Київської обл.) від Недзельська Палагії.

11,837 Богачевський Володимира від Кульчицька Олени (сестри тіт.).

11,838 До рідних та односельчан з с. Божикова (Підгайці) від Осадця Марії (Кудла).

11,839 До односельчан з с. Лукавця Вижна (Стрий) від Подільник Михайла. Пишіть та по змозі поможіть мені на скитальщині.

11,840 Солодуха Михайла з с. Вербівця (Рава Руська) від Солодуха Дмитра.

11,841 Миколаєчко Івана з с. Теребовля від Радловська Стефанії (Миколаєчко).

11,842 До стрийка (мабуть в Шикаґо) від Тхір Андрія.

11,843 Косців Дмитра, з с. Лагодів (Перемишляни) від Косьців Миколи.

11,844 Чорнейко Марії з с. Теплиця (Ярослав) від Чорнейко Василя.

11,845 Броник Володимира з с. Любешка (Бібрка) від Мойсей Володимира.

11,846 Цупер Степана стрийка, Каня Павла брата від Цупер Степана з с. Дубровина (Ярослав).

11,847 Цісарук Миколи з с. Чабарівка (Копичинці) від Хомета Михайла.

11,848 До рідних тіток з с. Слобідка (Калуш) з дому дочки Гринів Василя, а саме Марії, Рузі і Катерини Кузьмінська від дочки Насті Боркун Марії.

11,849 До рідних і знакомих з Долини і Синевідська Вижн. від Винник Івана.

11,850 Зубрицький Яська з с. Зубриця (Дрогобич) від Маркович Ілька сина Зубрицької Катерини.

11,851 Коцур Катерини, Євдокії з с. Плавуча Велика (Зборів), Маркевич Михайла і Павла з с. Деменка Лісна (Жидачів) від Цап Миколи і Коцур Анастазії (Цап).

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee

P. O. Box 1661, Philadelphia 5. Pa.

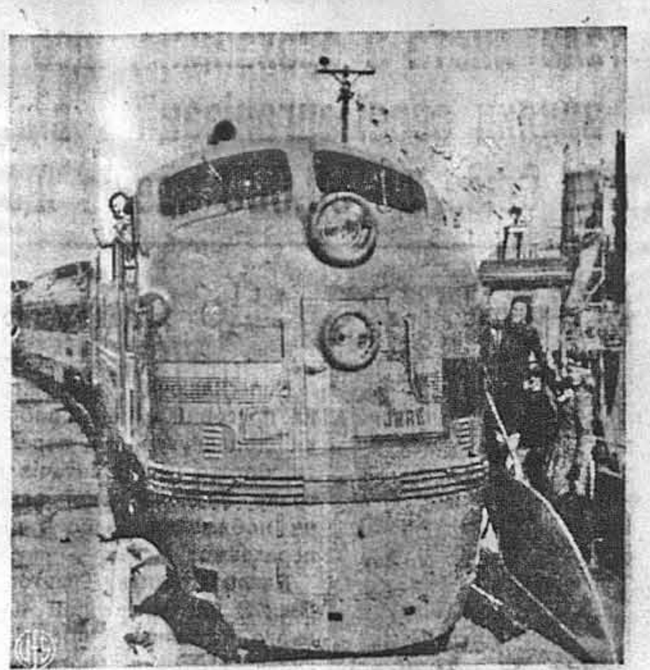
В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно**, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то **хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

„ЗАВТРІШНЯ ЗАЛІЗНИЦЯ".—Дженерал Моторс мали вже перед війною пляни нових модерних поїздів з новими машинами і вагонами. Тепер це зачинає здійснятись. На картині бачимо один з таких нових, модерних поїздів. Харчові й гостинні вагони мають стелі зі шкла.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 7. жовтня 1947 р. помер у 61. році життя

ІЛІЯ ШЕВЧУК,

довголітний член Бр. св. Петра й Павла, від. 383 У. Н. Союзу в Бріджпорт, Па.

Покійний походив зо села Воробіївки, повіт Збараж, Галичина. Полишив у смутку жену Василину і сімох синів, три дочки і 5 внуків, усі є членами У. Н. Союзу.

Похорон відбувся в суботу, 11. жовтня з укр. катол. церкви св. Петра й Павла на цвинтар св. Петра й Павла. — В. Й. П.!

І. Ґрозінський, секр.

Дня 6. жовтня 1947 року помер

ТЕОДОР НАДЖОБА,

довголітний член Тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союзу в Ансонія, Конн.

Покійний походив з села Буцнева, повіт Тернопіль, Україна. Полишив у смутку жену Анну і дочку Анастазію Милек.

Похорон відбувся в середу, 8. жовтня, в церкві св. Петра й Павла в Ансонії, а відтак на цвинтар св. Петра й Павла в Дербі, Конн. — Н. Й. П.!

І. Пиріг, секр.

ПОДЯКА

МАРІЯ ВІЛЬЧИНСЬКА

складає щиру подяку зарядови У. Н. Союзу за таке скоре присилання чека, котрий став мені великою помічю в такім випадку.

Взиваю тих, котрі ще не стоять в У. Н. Союзі, щоби вступили в його члени, бо тільки У. Н. Союз потішить в нещастю.

Також щиру подяку Родина складає Зарядові Тов. Зап. Січ і цілому Тов. Всім тим, котрі прийшли з близька і далека на похорон мого мужа та потішали мене через цілий час.

Хай Бог Вам винагородить!

МАРІЯ ВІЛЬЧИНСЬКА.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в середу, 15. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на час. — П. Ляхоцький, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 19. жовтня, в годині 12. вполудне, в парохіяльній галі укр. прав. церкви св. Володимира при Кортез і Саклей Бул. — І. Меґас, предс.; М. Батюк, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. О. Николая, від. 369, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. жовтня, в годині 5:30 ввечір, в гали церковні. Взиваємо всіх членів конечно прийти на збори, бо маємо важні справи, і просимо вирівнати залеглі вкладки. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18. жовтня, в годині 7. ввечір, під ч. 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо є багато важних справ до полагодження. Довгуючих членів взиваємо вирівнати свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge 112 will hold its monthly meeting Sunday, October 19, in Sts. Peter & Paul Church hall, after 3rd Mass. We urge all members who are in arrears in dues to please attend. — E. Laluk, Pres.; H. Proc, Treas.; R. Jacubic, Sec'y

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. жовтня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому, 465 Мартін ул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — В. Братусь, предс.; В. Білинський, кас.; В. Бартош, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 18. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Д. Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць явитися на ці збори, бо маємо важні справи до рішення. Буде звіт контр. комісії за третій квартал. Відділовий уряд просить вас допомогти організувати нових членів. На наш відділ призначено з гол. канцелярії У. Н. Союзу зорганізувати 17 нових членів. Кожний член повинен старатись приєднати нового члена до У. Н. Союзу. — За уряд: М. Ґалан, предс.; Г. Василик, кас.; П. Бабнич, секр.

ТАРЗАН, ч. 1706. У глибину.

Саме тоді, коли Джена сумно шукала між тліючими пнями за тілом Тарзана...

...малпочоловік, тримаючи малого Кімбу на плечах, скочив в воду з високої галузі.

Замашистий скок потягнув їх далеко під поверхню води...

...і переполоханий малий малпюк затиснув свої руки довкола шиї пана з джунглів.